

חודש סיון - תשע"ז

נעשה ונשמע

קדושת השבת והחג

'מיהו יהודי'

ממשלת ליכוד לאומי

לדור ולדורות

מרכז מורשת הרב נסים

הראשון לציון הרב הראשי לישראל

רחוב ז'בוטינסקי 44 ירושלים

ע.ר. 7-491-002-58, טלפקס- 02-5637524

נעשה ונשמע

"אמר רבי אליעזר: בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, יצתה בת-קול ואמרה: מי גילה רז זה לבני, רז שמלאכי השרת משתמשים בו?" (שבת פ"ח).

הקדמת נעשה לנשמע זהו כחן של ישראל מאז ומעולם. מפני שאנו חשים בקרבנו שבמעמקי הטבע של כל מהותנו, כל קדושת היהדות צפונה. ואם אנו חשים איזו חלישות בגבורתה בנוגע לנפשנו, אנחנו צריכים ראשית לכל להתעורר להיות נאמנים לעצמנו. ננער את עצמנו מכל התכחשות עצמית ונדע להגן בגאון על הצביון השלם שלנו. ואז נצעוד בעוז על דרכנו בכל מסילות החיים ובכללם גם כן בדרכה של התחיה הלאומית ובנין הארץ.

כל דבר החקוק בטבע אינו צריך לשמיעה וללמוד. הדבורה בונה את תאי כוורתה בדיוק המספרי היותר שלם, בלי שמיעה של שעורים בהנדסה, מפני שכך חקוק בטבעה. ובעולם הרוחני אין היצורים הרוחניים העליונים צריכים שמיעה לפני מפעליהם, מפני שקדושתם היא להם טבעית. רק בני אדם העלולים להיות נבוכים על ידי מהומות המדע המזויף, צריכים התאמצות לשוב אל הטבע הטהור הנפשי שלהם.

ואנחנו במעמד הר סיני, בעת אשר ראש הפסגה של אמיתת הויתנו נתגלה על כללנו, בעת אשר אדון כל נגלה עלינו בערפלי טוהר ללמד לעמנו תורה ומצוות, באנו לידי המעלה העליונה הזאת, ונהיינו ישראלים טבעיים טהורים, כטבע האיתן של נשמתנו בעצם טהרה. ובשביל כך הקדמנו נעשה לנשמע, למעלה מכל התרבות המזויפת של האנושיות השוגה בהבליה והסובלת מסכלות רשעתה בשליטת האדם לרע לו, ואובדת בזה את עצמה ועצמה.

ועתה אחים כולכם צעירים וזקנים, בתעופה אמיצה נשוב לאותו הטוהר הנשגב שלנו. ונאמנים לעצם טבע נשמתנו, נעמוד כולנו לבצר את שבות-שבותנו בארץ חיינו, על פי היסוד של הטוהר והאמון העצמי. נגלה בכל מפעלי החיים הכלליים והפרטיים את אותו הרז הכמוס מכל האנושיות כולה, המתענה ביסורי כחשותה לעצמה.

ובת-קול תפוצץ ממרומי הקודש עוד הפעם: "מי גילה רז זה לבני? רז שמלאכי השרת משתמשים בו!"

וכימי העולם נענה כולנו קול אחד חוצב להבות אש: "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע!"

הרב אברהם יצחק הכהן קוק, מאמרי הראי"ה, א, עמ' 171-172

מאבק על שמירת קדושת השבת והחג

בקשה משר הדתות לפעול לביטול הנסיעה ההמונית למדבר צין בחג השבועות

כ"ז באייר תשט"ו

לכבוד

מר משה שפירא יצ"ו

שר הדתות

ירושלים.

כב' השר הנעלה,

הגיעתני שמועה שהדהימה אותי מאד. שמוע שמעתי שביום חג מתן תורתנו על הר סיני, תבקר קבוצה גדולה ביותר של אנשים במדבר צין, הסמוך למקום שעליו נגלה ה' על עמו ונתן לו את תורתו. ובאותו יום יצאו ברכב ובתרועה ויבוזו לכל היקר לאומה, את היום הקדוש ואת השבת שלאחריו. המונים יתלקטו מערי הארץ ומושבותיה, וייסעו לשמוע נאום של שר בממשלת ישראל. היתכן הדבר, שלאחר שבחסד ה' זכינו להחזרת השלטון המדיני שלנו על חלק מארצנו, תאורגן פעולה שמעשיה ברור – זלזול ואי התחשבות בנכסי האומה שהם סוד קיימו הנצחי של עמנו וקשריו עם ארץ האבות, ולגרום על ידי כך צער רב להמוני בית ישראל בארץ ובגולה. יש בזה משום צעד שהדיו השליליים ישמעו זמן מרובה בארץ ובגולה, וייתן אותותיו על יחסי החברה בישראל.

אין זה מקרה שהשבת מתחללת באופן הקשה ביותר בשל עניינים שאין בהם משום פקוח נפש ולא תועלת והכרח למדינה. על ידי שמעשים אלה הולכים ונשנים ייעשה הדבר כהיתר.

רואה אני מחובת כל מי שאוצר האומה יקר לו ושחרד באמת לגורל המדינה ואהבת ישראל, להתקומם ולעמוד על רוח ישראל שתשמר ולא תחולל חלילה. שואפים אנו לא רק לתקומה מדינית, אלא גם לתקומה רוחנית. פעולות אלו מטילות צל כבד על שאיפה זו.

פונה אני אפוא אל כב' כשר בממשלה והאחראי בה לענייני הדת, להעלות את השאלה בישיבת הממשלה ביום א' הקרוב, כי זה עניין ראשון במעלה הדורש דיון רציני, האם רשאי שר בישראל לבוז למועדי ישראל וקודשיו? דבר זה מחייב לדעתי כל שר בממשלה, ורצוי מאד שהממשלה תתערב לבטל את חילול שם האומה. יכול כב' לקרוא מכתבי זה בפני חברי הממשלה, כי על דבר זה אם נחריש – וחטאנו לה' ולמדינה. רוצה אני לקוות שהממשלה בתבונתה תדע להעריך רגשותינו ולהביא הדבר לתיקונו.

ברגשי כבוד והוקרה

יצחק נסים

ראשון לציון

הרב הראשי לישראל

לדור ולדורות, חלק שלישי: לאחדים בידך, עמ' לב-לג

"מיהו יהודי"

רק קיום התורה שומר על קיומנו, ט"ז בתמוז תשי"ח

ההלכה היהודית קובעת מעת היות ישראל לעם, מיהו יהודי ומי אינו יהודי. אין הרבנות נוטלת לעצמה סמכות זו. אלא פוסקת לפי ההלכה זו שהיא ברורה ואין בה כל מקום לספיקות ולחלוקי דעות. היהדות בתורת שכזו היא תפסוק מיהו יהודי, ואין בכוח של כל ממשלה או סמכות איזו שהיא אחרת לקבוע בענין זה, שכן אם אין היהדות מחייבת – למה היא יהודי ומהו יהודי?*

היהדות איננה רק במדינת ישראל אלא בעולם כולו. הנתאר לעצמנו, בדרך זו שכל עיר ומדינה יקבעו לפי דעתם מיהו יהודי, ייווצר מצב, שמי שנקרא יהודי בעיר אחת ייחשב גוי בעיר אחרת. ולא זו בלבד, אלא גם שאין בידי משהוא סמכות איזו שהיא להוציא יהודי מכלל ישראל, בין אם הוא שומר מצוות בין אם לא, וכבר פסקו חז"ל: "ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא".

ידועה לנו הבעיה שמתעוררת בחוגים מסוימים למצוא מונח חדש של "ישראל". אנו רואים גם בכך סכנה למדינה ולפילוג האומה, ונלחם באמצעים העומדים לרשותנו נגדה, למען שלום האומה, אבל אין דבר זה קשה ומסוכן ליהדות, כמו הרצון לקרוא יהודי לכל מי שהוא חושב שהוא יהודי, או שנוח לו להקרא בתור שכזה, כי העושה זאת מתנכל ליהדות ומשתמש בתוארה בניגוד גמור לרוחה ומסלף דמותה.

תורת היהדות יש לה חוקים ומצוות משלה. היהדות היא גם דת מוסרית המקפידה על תיקון המידות כפי שהדבר בא לכלל ביטוי נעלה בתהלים פרק ט"ו. פסוקים אלה אינם כל תורת היהדות, אלא חלק ממנה, כי אם לא כן מה דתנו מכל הדתות? הלא אותן מצוות, מצווה עליהן האנושות כולה. מצוות אלו תלויות בכל אדם באופן פרטי והן מסורות לליבו, ואין בסמכותה המוגבלת של הרבנות לכפותן על הציבור, ומה אם מצוות שאינן מסורות ללב, אין הרבנות כופה אותן, על אחת כמה וכמה מצוות שבלב.

אין הרבנות כופה את הדת על המדינה, כי אין כפיה אלא בידי מי שבידו החוק והביצוע. הרבנות מצווה להשתדל להעמקתם של ערכי היהדות בדרכי הסבר ובנועם, ותשקוד להשרשתם ככל האפשר, מתוך היותה סבורה שבלעדי ערכים נצחיים אלה אין זכות קיום למדינה קטנה חדשה במצבה הביטחוני והמדיני, הכלכלי והחברתי החמור הנוכחי. קיומה והצלחתה של המדינה מותנים לפי דעתה, באחדות האומה ובליכוד חלקיה שבישראל ושבתפוצות, ובקיום מצוותיה הנעלות, שרק הן מחייבות גם את יהודי הגולה המצווים לשמור על חוקי ארצם. דבר זה עמד במבחן הדורות והוכח גם לאלה שאינם מאמינים שרק קיום התורה שומר על קיומנו הן במשך אלפי שנות הגלות והן בימינו, נגד כל אותם העמים שעמדו עלינו לכלותנו, הם כלו ועם ישראל קיים.

הננו סמוכים וביטוחים שסוד זה של נצח ישראל יקיימנו גם להבא, ועם ישראל ישמור על אחדותו השלימה עד יום קבוץ גלויותינו ובוא הגאולה.

* הדברים נכתבו לאחר שהממשלה אישרה ברוב קולות את ההנחיות החדשות שהוציא שר הפנים, ישראל בריהודה, לפיהן יהודי הוא: "כל המודיע בתום לב שהוא יהודי ואינו בן דת אחרת". ההנחיות גרמו לסערה גדולה בארץ ובתפוצות. שרי המפד"ל פרשו מהממשלה. מועצת הרבנות הראשית, שדנה בסוגיה זו ביי"ד בתמוז, קבעה שהנחיות אלו נוגדות את התורה, ביצוען עלול לעודד נישואי תערובת ולפגל את העם.

לדור ולדורות, חלק שלישי: לאחדים בידך, עמ' מב-מד

מברק ברכה לראש הממשלה על הקמת "ממשלת ליכוד לאומי"

כ"ג באייר תשכ"ז

ראש הממשלה

מר לוי אשכול

ירושלים,

מכל פעולותיך, דומה שהתרוממותך להקמת ממשלה בהרכה החדש, היא החשובה ביותר לעם. אשריך שזכית לעמוד בראש ממשלה שכל העם מקצה עד קצה עומד מאוחד מאחוריה, ואשרי הממשלה המסמלת אחדותו של העם שאין דומה לה. אתם שלוחי ה' ושלוחי העם להדוף אויבינו ולהשקיט הארץ. ועתה יאתה לומר: "כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להיגלות". לכו בכוחכם זה והושעתם את ישראל.*

* בכ"ב באייר תשכ"ז, בעיצומם של ימי ההמתנה המתוחים שמא תפרוץ מלחמה נגד צבאות ערב, לאחר לחץ ציבורי, הקים ראש הממשלה, לוי אשכול, "ממשלת ליכוד לאומי". הוא צירף את משה דיין מרפ"י כשר בטחון, ואת ח"כ מנחם בגין וח"כ יוסף ספיר מגח"ל כשרים ללא תיק. מעשה זה תרם רבות לביטחון ואחדות העם. ואכן, בכ"ו באייר פרצה מלחמת ששת הימים, אחדות זו תרמה רבות לנצחון הגדול והמדהים.

לדור ולדורות, חלק שלישי: לאחדים בידך, עמ' קפ

מהנעשה ב"מרכז מורשת הרב נסים"

אנו שמחים לבשר לציבור הרחב, שבימים אלו יצא לאור הספר:

לדור ולדורות, חלק שלישי: "לאחדים בידך", הכולל: התייחסות הרב נסים זצ"ל לשאלות יהדות, הלכה וחברה; ביקורים בערי הארץ ובהתיישבות על כל זרמיה, התכתבות עם ראשי המדינה, וברכות לאישים, מוסדות וליהדות התפוצות.

החלק הרביעי בסדרה, **לדור ולדורות: לב שומע** – פסקי הלכה קצרים שהשיב הרב זצ"ל למאות שואליו מרחבי תבל, נמצא כעת בעריכה.

לכבוד 'חודש הספר העברי' ניתן לרכוש את הספר הנ"ל וספרים נוספים בהנחה ניכרת, ב'מרכז מורשת הרב נסים', רח' ז'בוטינסקי 44, ירושלים, טלפון:

02-5633789

לְדוֹר וּלְדוֹרוֹת

חלק שלישי: לאחדים בידך

מאת

הראשון לציון הרב הראשי לישראל

הרב יצחק נסים זצ"ל

קבץ ועד: הרב שמואל כ"ץ

בית ההוצאה של 'מרכז מורשת הרב נסים'
ירושלים תשע"ז